

Un país bicèfal

Alí Khamenei, líder espiritual de l'Iran, rep a Teheran els membres del govern. Darrere seu, d'esquerra a dreta, Mohàmmed Khatami (president del govern), Alí Akbar Rafsandjani (president de la república), Alí Akbar Nateq Nuri (president del parlament) i l'aitol·lah Mohàmmed Yazni (ministre de Justícia).

El president reformista del govern de l'Iran, Mohàmmed Khatami, busca una obertura del país a l'exterior per reforçar-se contra l'ofensiva dels conservadors, encapçalats pel líder espiritual Alí Khamenei, que continuen detenint l'aparell de l'estat.

El president de l'Iran, Mohàmmed Khatami, ha fet saber oficiosament la seva intenció d'anar a Nova York el setembre per adreçar-se al plenari anual de l'Assemblea General de l'ONU. Si res no impedeix el desplaçament, serà la primera vegada que un cap de l'estat de la República Islàmica de l'Iran parli en aquest fòrum des de la revolució dels aiatol·lah, el 1979.

Khatami demostra així la seva voluntat d'obrir l'Iran a l'exterior en uns moments de màxima tensió entre el seu govern reformista i la resta de l'aparell de l'estat iranià, controlat en bona mesura pels conservadors, dirigits pel líder espiri-

tual i successor de l'aitol·lah Khomeini, l'aitol·lah Alí Khamenei.

La lluita pel poder entre aquests dos sectors és cada vegada més oberta i dura, i amaga dues concepcions polítiques ben diferenciades entre els representants continuistes del règim teocràtic i el homes pròxims al president elegit per sufragi universal el maig de l'any passat.

Khatami va ser elegit, per sorpresa, per un 70% de l'electorat, precisament per les seves promeses oberturistes, tant sobre relaxació de l'estricta codi moral oficial, com sobre l'ampliació de les llibertats públiques i individuals. Però el president sap que amb un

parlament de majoria conservadora i tot l'aparell repressiu i judicial en mans dels sectors més immobilitistes no hi té res a fer, si no surt a l'exterior, a la recerca d'èxits diplomàtics amb repercussió econòmica, com podrien ser la normalització de relacions, de primer amb Europa, i finalment amb els Estats Units.

Però Khatami té un marge de maniobra molt estret, i a cada pas que mira de fer en aquest camí, l'altre sector del règim hi respon amb iniciatives amenaçadores, que, de moment, passen totes pels tribunals i el Parlament, els dos grans feus, juntament amb els serveis de seguretat, que continuen ferma-

ment en mans de Khomeini. Aquesta mena de bicefàlia irania- na cada vegada més agreujada fa que, al país, hi convisquin virtual- ment dos règims: un que lluita per complir la voluntat popular que el va escollir, i l'altre que es resisteix a cedir en els principis fonamen- tals de la teocràcia imposada per Khomeini i defensada, textual- ment, com a "eterna" i al marge dels canvis electorals.

De fet, la legislació iraniana ator- ga la primacia al líder espiritual del país, un càrrec religiós, no electe, però que disposa, en canvi, d'in- fal·libilitat en virtut del principi del *velayat-e-faqih* instaurat per Kho- meini. El *velayat-e-faqih* dona a Khomeini la màxima autoritat re- ligiosa i política del país per a de- cidir sobre totes les grans qües- tions. Es tracta, evidentment, d'un poder sense cap control democrà- tic, que no va causar cap problema mentre qui l'exercia era Khomeini, una figura incontestada per tots els sectors del règim.

Però Khomeini ja fa més de nou anys que es va morir i la separació creixent entre la seva herència i les noves realitats de la societat irania- na ja resulta impossible d'amagar. Justament el 4 de juny, al mauso- leu del fundador de la República, Khomeini i Khatami van fer una de les seves rares aparicions con- juntes per commemorar aquest aniversari fúnebre. Tots dos van proclamar la seva fidelitat al llegat de Khomeini, però l'acte, evident- ment dominat pels conservadors i destinat a proclamar la suprema- cia de Khomeini, va servir també per fer una crida solemne contra la normalització de relacions amb els Estats Units.

La prova de foc. No és debades que els conservadors repeteixen tan sovint com poden que mai no serà possible de tornar a obrir una ambaixada nord-americana a Te- heran. De fet, aquesta és la gran pugna que han de dirimir aquests dos sectors, i que pot decidir la victòria de l'un sobre l'altre, atès que una normalització de relacions amb Washington enfonsaria el gran tabú heretat de Khomeini des que els seus partidaris van ocupar

Gols en porteria pròpia

Ja va passar el 29 de novembre de l'any passat: la selecció de futbol de l'Iran va derrotar Austràlia i es va classificar per als mundials de França 98. Els gols van sonar més pels forats que van fer a la xarxa que asfixia la societat irania- na que no pas pels punts que van sumar dins la porteria con- trària. Milers de do- nes -joves sobretot, però també de grans- van irrompre per la força dins l'estadi Aza-

Celebració de la victòria de l'Iran contra els EUA al Mundial de França. Una de les poques ocasions de fer festa a Teheran.

di (llibertat) de Teheran on fins aleshores els havien prohibit l'entrada perquè la se- gregació sexual a l'Iran s'aplica fins i tot a les grades esportives.

Elles també volien felicitar els herois de la jornada, però sobretot volien aprofitar el moment d'eufòria per trencar una de les moltes prohibicions que afecten la seva vida regida per la llei islàmica. De fet, ningú no els va dir res. Tots els dirigents de la república, agafats per sorpresa, es van limitar a felicitar els jugadors.

El diumenge 21 de juny els iranians i les iranianes van repetir l'atreuiment. La se- lecció jugava el penúltim partit abans de caure eliminada: justament contra els Es- tats Units, i el van guanyar, 2-1. A Teheran, les celebracions, una altra vegada mix- tes, van durar fins dilluns a la matinada. La capital irania- na va passar una nit boja de balls i cants, sempre mal vistos per la jerarquia religiosa. Van ser milers els qui l'endemà van arribar tard a la feina, una altra transgressió poc habitual.

S'ha escrit molta literatura al voltant d'aquest partit de futbol, fins i tot s'ha donat el nom de "diplomàcia del futbol" al procés precari d'acostament entre Washington i Teheran. No és tan senzill. El fet és que exigirà temps, i que la via esportiva no deixa de ser una anècdota casual, car fou un sorteig -òbviament- el que va crear totes dues seleccions.

L'avenç diplomàtic sobre el terreny demana temps, i previsiblement portarà frus- tracions, si és que arriba a quallar en un termini raonable. Els Estats Units, de mo- ment, no han aixecat l'embargament comercial i d'inversions que mantenen contra la República Islàmica des del 1995. Estan disposats a fer-ho, i de fet ho desitgen, per evitar que Europa no acapari tot el mercat petrolier iranià, que és el cinquè del món. Però a Washington encara hi ha una ferida oberta, i voldran obtenir alguna contrapartida. En primer lloc voldrien que l'Iran cessés de donar suport a grups considerats terroristes com el Hezbollah libanès, i que aturés la seva campanya ac- tiva contra el procés de pau al Pròxim Orient.

Una vegada aixecades les sancions -si arriba el cas-, Washington estaria preparat per a aportar a l'Iran la tecnologia que tanta falta li fa a fi de millorar l'explotació dels seus recursos naturals, inclòs el gas, del qual és el segon productor mundial. És precisament aquest joc de contrapartides abans d'arribar a les plenes relacions diplomàtiques allò que també busca Mohàmmad Khatami. Sap que si l'obertura a l'exterior reporta beneficis a la precària situació econòmica del país i dels seus ciu- tadans, la popularitat del govern augmentarà encara més. I el suport popular és pre- cisament la gran arma -gairebé l'única- que té el president iranià per plantar cara al poder dels conservadors en un país on l'opinió pública ha estat molt poc escol- tada fins ara. **J. R.**

Discurs de l'ex-ministre de l'Interior, Abdol-lah Nouri, al Parlament de Teheran. Els conservadors intenten apartar els reformistes, com Nouri, per deixar en una posició falsa l'actual president Khatami.

la delegació nord-americana el 1979 i hi van retenir 52 nord-americans durant 444 dies en revenja pel suport dels Estats Units a la dictadura dinàstica del xa Reza Pahlevi.

Khatami va llançar un primer desafiament contra aquest tabú concedint, l'1 de gener d'enguany, una entrevista a una televisió nord-americana, la CNN, a través de la qual va voler saludar el "poble nord-americà" i va proposar d'augmentar els intercanvis culturals. Washington en va prendre bona nota, i el 17 de juny, la secretària d'estat Madeleine Albright va respondre: "així que el mur de la desconfiança caurà, podrem desenvolupar amb la República Islàmica, quan sigui a punt, un programa que ens porti a normalitzar les relacions".

Guerra declarada. Khatami, si aconsegueix de complir el seu de-

sig d'anar a l'Assemblea General de l'ONU el setembre, podrà, si més no, compartir sostre amb el seu homòleg nord-americà, Bill Clinton, que té previst d'intervenir-hi aquest mateix dia. Hom ignora, de moment, si hi haurà entrevista, però en tot cas serà durant la tardor que l'Iran haurà de prendre alguna decisió sobre la qüestió nord-americana, i sobre el tema de fons que deixa entreveure: si és possible la reforma del règim.

De moment, conscients que el temps va contra ells, els conservadors iranians pressionen Khatami tant com poden, i dos dels seus principals col·laboradors ja han hagut d'abandonar el càrrec. L'últim va ser el ministre de l'Interior, Abdol-lah Nouri, que va rebre un vot de censura personal al Parlament que el va fer dimitir el 21 de juny. Però Nouri, en el seu discurs de comiat al ministeri, no es va mos-

segat la llengua: "Els (els conservadors) s'han organitzat des de l'elecció de Khatami. Volen limitar-li els poders i combatre el seu programa amb més fermesa i determinació que mai... Encara que el president Khatami hagi estat elegit per vint milions de vots, no té prerrogatives d'acord amb les seves responsabilitats".

De fet, la censura contra Nouri es basava precisament en la seva presumpció manca de voluntat de reprimir les manifestacions organitzades en favor de l'altre reformista damnificat, el batlle de Teheran, Gholamhossein Karbastxi. Karbastxi, que havia mobilitzat una bona part del vot urbà en favor de Khatami a les presidencials, es troba ara en ple judici per presumptes delictes de corrupció econòmica, unes acusacions que tothom atribueix a la voluntat dels conservadors de desprestigiar una de les figures reformistes més populars a l'Iran.

El batlle -ara suspès del càrrec- fou detingut aquest abril proppasat durant onze dies, però va haver de ser alliberat després d'una onada de protestes populars, que són les que han costat el càrrec, precisament, al ministre de l'Interior. Alhora, els tribunals han suspès també el principal diari dels reformistes, *Jameh* (societat), que tirava 250.000 exemplars. El seu director ha estat privat del càrrec per un any, acusat arbitràriament i sense més especificacions de publicar articles "difamatoris i mentiders".

Joan Roura

Cultura Joventut

TIRA'T DE CAP... AL CAP DE SETMANA

Gaudeix amb la Xarxa d'Albergs de Catalunya d'un dels esports més apassionants: El submarinisme.

Empúries (L'Escala)
Juliol / Agost

Preu: 40.215 ptes.
*Descomptes del 10% amb carnet jove

Dies: 1 a 7 / 7 a 13 / 13 a 19 / 19 a 25 / 25 a 31 (de cada mes)

Turisme Juvenil de Catalunya, s.a.

TELÈFON INFORMACIÓ I RESERVES
93 483 83 63